

**Toespraak in de Amsterdamse Studentenekkllesia in De Rode Hoed
op zondag 13 juni 2010 door Huub Oosterhuis**

Lezingen

* Eerste lezing uit de brief van Paulus
aan de Romeinen, hoofdstuk 8

Deze oude wereld, overal
nu nog in leegte gevangen:
moge zij worden uitgeleid
uit het diensthuis der vergankelijkheid,
en delen in de vrijheid en het Grote Licht,
met alle kinderen van God-Ik zal er zijn.

Heel deze wereld zucht en lijdt
als een vrouw in barensweeën tot op vandaag.

Maar ook wij -
die toch door de Geest zijn overschaduwd,
en weten wat wij mogen verwachten -
ook wij zuchten diep in onze ziel
en smachten naar de Dag
dat wij, tot in ons lichaam,
zullen zijn bevrijd:
kinderen van God-Ik zal er zijn.

Wat zouden wij anders dan hopen -
dat is onze redding.
Wij hopen op wat wij niet zien,
wie hoopt nog op wat hij al ziet?
Hopen, verlangen, verwachten, volharden,
bidden en smeken - wat zouden wij anders?
Kom, Geest, onze wanhoop te hulp.

* Tweede lezing uit de brief van Paulus
aan de Romeinen, hoofdstuk 8

Moet er nog meer gezegd?
Als God zo voor ons is
wie kan dan nog tegen ons zijn?

Wie is bij machte
ons te ontroven aan Hem?

Wel zijn wij in angsten,
worden opgejaagd -
zijn in naaktheid en doodsnood
wel lijden wij honger, geweld -

zoals geschreven staat:
'Omdat wij U niet verloochenen

worden wij doodgemaakt
alle uren van de dag
afgeslacht als schapen.'

En toch zijn wij niet te verslaan.
Alles overleven wij
uit kracht van God-Ik zal er zijn
die ons heeft liefgehad.

Uit deze zekerheid leef ik:
geen dood en geen leven,
geen engelen en geen demonen,
geen nu, geen toekomst,
geen regime,
geen ruimte boven ons,
geen afgrond

niets en niemand is bij machte
ons te scheiden van de liefde
waarmee Hij ons omringt
in de Messias, Jezus
onze Heer.

Toespraak

1.

In de Abyssinian Baptist Church, een zwarte kerk in Harlem, New York, werd op zondag 18 juli 1999 gepreikt en gezongen over de twee teksten van Paulus in zijn brief aan de Romeinen die wij gehoord hebben: Deze wereld zucht en lijdt als een vrouw in barensweeën tot op vandaag. Maar ook wij zuchten diep in onze ziel en smachten naar de dag dat wij, tot in onze lichamen bevrijd, kinderen zullen zijn van God-Ik zal er zijn. Wat moet er nog meer gezegd? Wie is bij machte ons te ontroven aan Hem? Geen onderdrukking, angst, vervolging, honger, naaktheid, doodsnoed, niets en niemand. Toen dominee Clavin Butts deze woorden in zijn preek citeerde werd er geklapt en ja geroepen en gehuild: zo was het toen ze nog als slaven werkten op de plantages in het zuiden, zoals ooit de kinderen van Israël en Egypte, en nu waren ze vrij, in Harlem; ze wisten dat het waar was, uit eigen ervaring, en ze straalden van het zeker weten, in hun mooiste kleren en ze vierden het avondmaal en waren voorkomend voor de tientallen blanke broeders en zusters, de meeste toeristen.

2.

Wat zouden wij anders dan hopen.
Dat is onze redding.
Wij hopen op wat wij niet zien.
Wie hoopt nog op wat hij al ziet?
Hopen, verlangen, verwachten, volharden,
bidden en smeken - wat zouden wij anders?
Kom, Geest, onze wanhoop te hulp.

3.

De brief van Paulus aan de Romeinen, hoofdstuk 8: 'Ik ben er zeker van dat alle lijden hier en nu niet opweegt tegen het Groot Licht dat in de toekomst, ooit, ons zal verlichten.'

In Rome, in een bocht van de Tiber, waar nu Trastevere is, aan de arme kant, de zelfkant van de toenmalige stad, zal een synagoge verstopt zijn geweest in een onaanzienlijk pandje. Daar kwamen Joden en Romeinen bijeen op de eerste dag van de week, in de naam van Jezus - Jezus Messias die gestorven is, nee zeg liever, sterker, die is opgewekt ten leven. Zo luidde, kort, het evangelie dat hen samenbracht en bijeenhield. Joden in de verstrooiing, ver van huis, bijwoners, vreemdelingen op de schopstoel; in het jaar 48 werden alle joden Rome uitgetrapt, acht jaar later mochten ze er weer in - toen ongeveer heeft Paulus de brief aan de Romeinen geschreven, een brief aan vervolgte Joden en gesjochte Romeinen, keizer-afvalligen, bekeerlingen tot het visioen van een andere wereld die niet 'keizerrijk van Rome' maar 'koninkrijk van God' genoemd wordt. Koninkrijk van God betekent dat Gods bedoeling tot werkelijkheid wordt, dat wij geen slaven meer zijn van een Romeinse keizer of van welk bewind dan ook, 'maar vrije mensen, tot in ons lichaam bevrijd'. Vanuit dit visioen heeft de ekklesia van Rome de bestaande orde, het imperium, het regime leren doorzien als chaos, woeste lege gevestigde chaos. En ze hebben geleerd niet meer te geloven in het heersende systeem dat mensen tot slaven maakt en ze kruisigt en afslacht, als ze in opstand komen. Het visioen heeft hun ogen geopend, ze zijn ontwaakt en wéten voortaan, èn zijn vertwijfeld - wat kunnen we met zo'n visioen, wat heb je eraan, het maakt je alleen maar ongelukkiger: als we nooit gehoord hadden van bevrijde slaven, van recht en vrede, zouden we nu niet zo lijden aan deze wereld; zouden we niet opgejaagd, bedreigd, vervolgd worden, want met dat visioen zijn we gevaarlijk voor de keizers van deze wereld.

4.

Aan deze mensen, aan mensen als deze, schreef Paulus zijn brief. Hij weet wat zij voelen, hij kent hun vertwijfeling, uit eigen ervaring. Hij zegt: deze wereld, met al die volkeren die onder keizerlijke regimes worden leeggeplunderd en tot slaven gemaakt, dat is de wereld niet die God bedoeld heeft. En nu ḱies ik ervoor, zegt Paulus - dat is zijn uitgangspunt - om naar deze geschonden, lijdende wereld te kijken vanuit de oorspronkelijke bedoeling van God. Ik kies ervoor te denken dat God bezig is een nieuwe wereld ter wereld te brengen; al dat lijden is barensnood en geboortepijn. Dat is een interpretatie, een 'vertolking' van de feiten, je kunt ze ook anders interpreteren - Paulus, kiest voor deze hoopvolle vertolking. Hij denkt: wat God van meet af aan, van in-den-beginne-af-aan gewild heeft, dat zal ooit in vervulling gaan, geen slavenmensen maar 'mensenkinderen van God', tot in hun lichaam bevrijd en bij machte deze aarde uit de greep van willekeur en bederf te bevrijden.

Paulus kiest dit niet in den blinde, hij denkt en hoopt niet zomaar wat. Hij denkt en hoopt dit omdat hij het gezien heeft in Jezus van Nazaret, die hij beschouwt als eerstgeborene van de nieuwe wereld: Jezus toekomstmens. Eerst van ons allen, oudste broeder, opgewekt ten leven.

Wie is bij machte.
Ons te ontroven aan Hem?

Wel zijn wij in angsten.
Worden opgejaagd
Zijn in naaktheid en doodsnood.
Wel lijden wij honger, geweld -

Dat 'wij' van Paulus is het 'wij' van de solidariteit, de saamhorigheid, 'wij mensen', het open, kwetsbare ik dat de hele wereld is.

Uit deze zekerheid leef ik:
geen dood en geen leven,
geen engelen en geen demonen,
geen nu, geen toekomst,
geen regime,
geen ruimte boven ons, geen afgrond,

niets en niemand is bij machte
ons te scheiden van de liefde
waarmee hij ons omringt
in de Messias, Jezus onze Heer.

5.

Hoe kan iemand zoiets opschrijven? Ik begrijp het niet. Maar ik lees en lees opnieuw - en soms glimlach ik, en kan mijn ogen niet geloven; zoveel onverbiddelijke hoop - hoop die zich niet nooit verzoent met de feiten, die er zijn, maar niet mogen zijn, en die niet natuurnoodzakelijk zijn, geen noodlot - wat denken ze wel.

En soms is het lachen en huilen tegelijk - als ik dit lees - waar komt dit vandaan? Uit de derde hemel, de zevendehemel. O zondag, hier van week tot week, begeven wij ons in het krachtenveld van deze woorden.

6.

'Kenako' - het kan beginnen - werd er geroepen bij de opening van het wereldvoetbal in Zuid-Afrika, en 'Afrikanen richten zich op'. Je zag voetstappen in alle windrichtingen, de wereld over: Afrika de wieg der mensheid. Een swingende bisschop Tutu, zijn nederige trots. En dat nederige triomfantelijke lied: 'Er is altijd hoop als je een droom hebt'. Daar, in dat geteisterde, verdeelde land. En zoals het daar is, is het overal. Er gaan mensen dood, lieve onmisbare mensen, in de kracht van hun leven, Joost Divendal en al die anderen, al die naamlozen - het is verschrikkelijk. Maar niet het einde. Want hoor wat geschreven staat. Lees wat Paulus schrijft over die Jezus van hem: 'Het koninkrijk van de Messias is al in deze wereld. Maar nog onvervuld is het woord van de schrift, dat alle vijanden aan zijn voeten zijn neergelegd. En ook de dood, die laatste vijand is nog niet overwonnen. Maar als ook de dood door hem onderworpen is, zal de zoon van God, Jezus Messias, neerknielen voor zijn vader en zeggen: 'Nu is het volbracht'. Dan zal God alles in allen zijn.'

7.

Jij die je kind gedragen hebt en in weeën gebaad, en jij en jij, en allen die bij je horen: jullie dragen vandaag je kinderen in het krachtveld van deze woorden: het wereldwijde open veld van de hoop. Zo moge het zijn.